

En gemensam utbildning inom statsförvaltningen (SOU 2020:40)

Sammanfattning

KI instämmer inte i förslaget om en gemensam, obligatorisk introduktionsutbildning för statsanställda och doktorander som har antagits till en utbildning på forskarnivå. I stället för en utbildning som regleras genom en särskild författning förordar KI att en myndighet under regeringen ges i uppdrag att ta fram en gemensam utbildning och låta det vara upp till respektive myndighet att besluta om deras personal ska genomgå utbildningen eller om myndigheten själv kan anordna introduktionsutbildningar med motsvarande innehåll.

Även om syftet med förslaget är vällovligt är skälen för obligatoriet och en lagreglering inte övertygande nog. Det behov av en gemensam utbildning som lyfts fram i betänkandet bör vägas mot det omfattande arbete som införandet av en sådan utbildning skulle innebära i form av till exempel två myndigheter som ansvarar för utbildningen, författningsreglerat obligatorium för anställda, särskild tidsbegränsad föreskrift för förstudie. Vidare kan tilliten till de enskilda myndigheterna ifrågasättas när utredningen menar att det krävs ett påbud i form av lag.

En gemensam utbildning kan ge bättre förutsättningar för att kvalitetssäkra innehållet i utbildningen och kan för vissa, företrädesvis mindre, myndigheter vara ett effektivt sätt att anordna introduktionsutbildningar men det i sig är inte skäl för att göra utbildningen obligatorisk. KI ser det som mer effektivt att självt anordna introduktionsutbildningar för att lättare kunna koppla ihop den med delar av introduktionen som är specifika för verksamheten och kunna anpassa innehåll och upplägg för att möta de behov som på många sätt skiljer ett internationellt universitet från andra statliga förvaltningsmyndigheter.

Av remissmissivet framgår att remissinstanserna bör lämna synpunkter på om förslaget till obligatorisk utbildning för statsanställda ska omfatta samtliga anställda eller begränsas till att endast omfatta nyanställda. I sammanhanget vill KI framföra att en gemensam, obligatorisk introduktionsutbildning endast bör omfatta nyanställda om förslagen i betänkandet skulle genomföras. Det måste förutsättas att förvaltningsmyndigheter och domstolar kontinuerligt introducerar och utbildar sina anställda för att myndigheterna ska kunna fullgöra sitt ansvar och uppgifter.

KI vill särskilt kommentera följande i betänkandet.

7.3.2 Utbildningen ska vara obligatorisk

KI instämmer inte i förslaget om att den föreslagna, gemensamma utbildningen för anställda inom statsförvaltningen ska vara obligatorisk. I betänkandet konstateras att många myndigheter, däribland KI, redan tillhandahåller sina anställda obligatoriska utbildningar utan att dessa regleras i en särskild författning. Denna ordning bedöms fungera väl och införandet av en författningsreglerad utbildning kan leda till en otydlighet i vilka utbildningar som statsanställda måste genomgå eller obefogade krav på att författningsreglera andra och fler utbildningar. De två författningsreglerade utbildningar som utredningen lyfter fram som exempel (avsnitt 7.1.3) – utbildningen för nämndemän respektive befattningsutbildningen för rektorer – är avsedda för särskilda befattningshavare vilka inte direkt kan jämföras med andra anställda vid statliga förvaltningsmyndigheter och domstolar.

7.3.3 Alternativen till en utbildning som regleras genom en särskild författning

KI förordar det alternativ som Tillitsdelegationen föreslår om att uppdra till en förvaltningsmyndighet under regeringen att ta fram en introduktionsutbildning och även andra utbildningar för statsanställda och låta det vara upp till respektive myndighet att besluta om utbildningarna ska vara frivilliga eller obligatoriska för dess personal. En lämplig sådan myndighet skulle vara Statskontoret som föreslås i betänkandet.

7.4.1 En lagreglerad utbildning som omfattar både riksdagens och regeringens myndigheter

Som framgår av yttrandet instämmer KI inte i förslaget om en gemensam, obligatorisk introduktionsutbildning för statsanställda. Detta innebär således att KI även inte instämmer i förslaget till att det ska införas en lag om en sådan utbildning inom statsförvaltningen som ska gälla statliga förvaltningsmyndigheter och domstolar och att det i denna lag regleras att enskilda som arbetar vid de statliga förvaltningsmyndigheterna och domstolarna skulle ha en skyldighet att genomföra sådan utbildning. KI vill här återigen lyfta fram att de statliga förvaltningsmyndigheterna och domstolarna redan idag tillhandahåller obligatorisk utbildning för sin personal utan att den är reglerad i lag. Denna ordning fungerar väl och bör behållas.

7.5.4 Lagen ska gälla för doktorander som inte är anställda

KI instämmer inte i att lagen om en gemensam utbildning inom statsförvaltningen även ska gälla för doktorander som har antagits till en utbildning på forskarnivå vid ett statligt universitet eller en statlig högskola utan att vara anställda vid universitetet eller högskolan. Detta motiveras av Tillitsdelegationen med att doktorander normalt utför samma arbete oavsett om de är anställda av universitetet eller högskolan eller inte. Doktoranders arbete är i praktiken studier och kan och ska inte liknas vid det arbete som statsanställda utför. Av högskoleförordningen (1993:100) framgår bland annat att högskolorna får ha särskilda anställningar för doktorander för att dessa ska

genomföra sin utbildning på forskarnivå, samt att den som är anställd som doktorand ska främst ägna sig åt sin egen utbildning. Doktorander är studenter på forskarnivå och bör inte jämföras med andra statsanställda i detta avseende och bör enligt KI undantas från lagen även om statsanställda i övrigt skulle vara skyldiga att genomföra sådan utbildning.

13.2.3 Kostnader för handledare

KI anser att förslaget om att myndigheterna på frivillig väg ska bidra med resurser avseende bland annat handledare inte är förenligt med att författningsregleras att såväl den som omfattas av lagen ska delta i en grundutbildning som att de statliga förvaltningsmyndigheterna och domstolarna ska se till att den som omfattas av skyldigheten att delta i utbildningen deltar. Om en författningsreglerad skyldighet om deltagande införs måste också de resurser som behövs för att genomföra utbildningen finnas. Detta gäller då särskilt handledare som i förslaget utgör en central del i genomförandet av grundutbildningen. KI ser en uppenbar risk att myndigheter inte vill eller kan, på frivillig väg, tillhandahålla handledare. Detta gäller även om det skulle införas en ersättning för handledare vilket enligt Tillitsdelegationen inte bör användas.